

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98'nci, İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.


Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

İzmir Gaziemir İlçesi Emrez Mahallesinde, 1940 yılında faaliyete başlayan Aslan Avcı Döküm Sanayi ve Tic. A.Ş.'ye ait olan 70 dönümlük arazide, (28 Mart 2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kapatılan) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) tarafından 12-15/10/2010 tarihinde inceleme yapılmış, daha sonra hazırlanan Gaziemir İlçesi L18a3 Pafta 49 Ada 12 Parsel ve Çevresindeki Olası Radyoaktif Atıkların Tespiti ve Yeraltısuyuna Etkisinin Etüd Edilmesi başlıklı raporda; alanda, yaklaşık olarak 10.125 m3 atık içerikli bir kirlenmenin var olduğu, söz konusu atıkta Europium 152 (Eu-152) radyoaktif element ile birlikte toprakta kurşun, arsenik, çinko ve mangan gibi toksik elementler bulunduğu açıklanmıştır.

Europium 152 (Eu-152) radyoaktif elementinin, Emrez mahallesine hangi yollardan, nasıl girdiği ve radyoaktif malzeme bulaşmış atıkların külçe kurşun haline getirilerek nerelere satılmış olduğu belirsizdir. TAEK'in talimatı doğrultusunda, Aslan Avcı Döküm San. ve Tic. A.Ş. tarafından fabrika sahasındaki radyoaktif atıkların üzeri 2013 yılında, 10 bin 200 ton toprakla örtülmüştür. Turanlar Çevre A.Ş.'nin alanı temizlemesine yönelik ÇED dosyası Valiliğe sunulmuş, valilik tarafından ÇED Gerekli Değildir kararı verilmiş, yapılan itiraz üzerine, İzmir 2. İdare Mahkemesi 26/02/2015 tarihinde ÇED Gerekli Değildir kararını iptal etmiştir. Turanlar Çevre A.Ş.'nin ÇED dosyasında yaklaşık 50-150 ton arası radyoaktif malzeme, yaklaşık 14.800 ton toprak, yaklaşık 9.850 ton cüruf (tehlikeli atık), yaklaşık 3.750 ton manyetik ayırıcı ile ayrılacak metal çıkarılacağı öngörülmektedir. 2008 yılında 250 ton, 2018 yılında 10 ton olmak üzere toplam 260 ton radyoaktif atık radyoaktif atık TAEK (RAY Birimi) gözetiminde sahadan alınarak, İstanbul'da bulunan Radyoaktif Atık işleme ve Depolama Tesisine nakledilmiştir. Aynı bölgede bulunan kimyasal atıklar da, İzmit Atıkları ve Artıkları Arıtma Yakma ve Değerlendirme A.Ş.'ye (İZAYDAŞ) gönderilmiştir. Bilim insanları, İzmir'in Çernobil'i olarak adlandırılan bölgede, ağır kimyasal ve radyoaktif kirleticilerin insan sağlığını olumsuz etkilediğini, toprağı, havayı ve su varlıklarını kirlettiğini verilerle ortaya koymuşlardır. İzmir Valiliği radyoaktif atıkların temizleneceğini duyurmuştur. 16 yıldır temizlenmeyen alanda ne kadar radyoaktif atık bulunduğu, radyasyon oranının yasal sınırın ne

kadar üstünde olduğu, yörede su varlıklarını ve toprağı ne kadar kirlettiğı konularının ilgili resmi kurumlarca tespit edilmesi ve verilerin kamuoyu ile paylaşılması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Yasal olarak, ortaya çıkan radyoaktif atıkların yönetiminin Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK) tarafından yapılması, radyoaktif kirliliğe maruz kalmış alanların çevresel iyileştirmesine ilişkin iş ve işlemlerin Çevre, Şehircilik ve iklim Değişikliği Bakanlığı ile iş birliği yapılarak yürütülmesi ve tüm masrafların kirleten tarafından karşılanması gerekmektedir. Kurumlar arası işbirliği mevcut mudur? Radyoaktif maddelerin bulunduğu arsanın sahibi Aslan Avcı Döküm San. ve Tic. A.Ş. bertaraf işleminin maliyetini karşılayacak mıdır? Maliyet ne kadar öngörülmektedir?
- 2-Bilim insanları ve demokratik kitle örgütleri, alanda 500 bin tondan fazla tehlikeli atığın olduğunu tahmin etmektedirler. Ölçümlerde radyasyon oranı yasal sınırın 7 bin 291 kat üzerinde çıkmıştır. Resmi kurumlar, güncel atık miktarını ve radyasyon oranını belirlemişler midir? Kamuoyu ile paylaşacaklar mıdır?
- 3- Radyoaktif atıkların bertarafı hangi firma tarafından, ne zaman, ne şekilde, ne kadar sürede yapılacaktır?
- 4- Alanın temizlenmesine ilişkin ÇED süreci işletilecek midir? Varsa ÇED dosyası kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?
- 5- Alanı temizleyecek olan firmanın radyoaktif atıkları bertaraf etme yetkisi ve yeterliliği var mıdır?
- 6- Atıklar nerede depolanacaktır? Ne şekilde taşınacaktır? Taşınmada ortaya çıkacak kirlilik nasıl engellenecektir?
- 7- Alanda bulunan radyoaktif atıkların güncel miktarı ilgili kurumlarca tespit edilmiş midir? Kamuoyuna açıklanacak mıdır?
- 8- Atıkların ne zaman, ne şekilde bertaraf edileceği konusunda yöre halkına bilgi verilmiş midir?
- 9- İthalatı ve ticareti yasak olan bu nükleer yakıt çubuğu atığı hangi yollarla, kimin tarafından getirilmiştir? Yapılmış bir tespit ve uygulanan, yaptırım var mıdır?
- 10- Alanın temizlenmesi çalışmaları ne şekilde denetlenecektir?